

E-GRĀMATAS – 21. GADSIMTA LASĪŠANAS IZAICINĀJUMS

28.04.2023.

Sintija Buhanovska

Apgāds Zvaigzne ABC

ŠAJĀ LEKCIJĀ

- Digitālais saturs un lasīšana 21. gadsimtā
- Mīti un patiesība par e-grāmatām Latvijā

DIGITĀLĀ SATURA PATĒRIŅŠ

- Trīs *Covid-19* pandēmijas izraisīti digitālā satura attīstības posmi.
- Liels *lēciens* radošajām industrijām un izglītības sektorā.

UN KAS NOTIEK TIEŠI ŠAJĀ MINŪTĒ?

THE INTERNET IN **2023** EVERY MINUTE

Created by: eDiscovery Today & LTMG

- 18,8 miljoni cilvēku nosūta īsziņas
- 2,4 miljoni meklējumu *Google*
- 3 miljoni fotogrāfiju
- Gandrīz 23 000 cilvēku *sarunājas* ar *ChatGPT*
- Un vēl, vēl, vēl...

Infografika avots: *Doug Austin*

<https://ediscoverytoday.com/2023/04/20/2023-internet-minute-infographic-by-ediscovery-today-and-ltmg-ediscovery-trends/>

KAS NOTIEK AR LASĪŠANU?

- *Teksti ir it visur!*
- *Lasīšana iedziļinoties un teksta pārskatīšana.*
- Grūtības koncentrēties, lasot garus tekstus, aprakstus.
- Izvēlas valodas ziņā vieglākus tekstus.

Avoti:

<https://www.thebookseller.com/news/children-reading-more-but-enjoyment-and-comprehension-on-the-decline-research-suggests>
(25.04.2023.)

<https://www.weforum.org/agenda/2023/03/gen-zers-are-bookworms-but-say-theyre-shunning-e-books-because-of-eye-strain-digital-detoxing-and-their-love-for-libraries> (13.03.2023.)

DAŽI DATI PAR DIGITĀLĀS KULTŪRAS PATĒRINĀ LATVIJĀ 2022. GADĀ

- Lasu Latvijas kultūras portālus – atbilde «nemaz» 88 %

Digitālās kultūras patēriņā pieaugusi jauniešu iesaiste

- Izmanto bibliotēku elektroniskos pakalpojumus un resursus – 36 % jauniešu (21 % kopā visi aptaujātie)
- Lasa tiešsaistē vai lejupielādē e-grāmatas – 34 % jauniešu (19 % kopā visi aptaujātie)

Avots: «Kultūras aktivitātes barometrs 2022»

https://www.km.gov.lv/sites/km/files/media_file/kulturas-barometrs_2022_petijums.pdf

E-GRĀMATAS

- E-grāmata ir elektroniskā formā publicēts teksts un attēli, kas lasāmi datorā vai citā iekārtā (viedtālrunī, planšetdatorā, datorā, e-lasītājā).
- Tā var būt drukātās grāmatas digitālais ekvivalents, bet dažkārt e-grāmata pastāv bez drukātās grāmatas.
- E-grāmatas neaizstāj drukātās grāmatas, tās ir alternatīva ar savām priekšrocībām un/vai trūkumiem!

VAI E-GRĀMATAS APDRAUD MANU VESELĪBU?

- Satura pietuvināšana – burtu un attēlu palielināšana.
- Iespēja regulēt ekrāna apgaismojumu.
- Iespēja iezīmēt tekstu, saglabāt piezīmes.
- E-grāmatai nav fiziska svara – tikai lasīšanas ierīces svars.

E-GRĀMATAS – ARĪ LATVIEŠU VALODĀ?

- Visvairāk viena izdevēja sagatavotās e-grāmatas pieejamas Zvaigzne ABC mājaslapā (aptuveni 1600 e-grāmatu; *ePub* un *mobi* formāti, *PDF*)
- Vēl e-grāmatas latviešu valodā: *Kontinents*, *Latvijas Mediji*, *Jānis Roze* mājaslapās
- Letonika.lv
- gramatas.lndb.lv
- 3td.lv
- *Māconis* un *Soma* – Zvaigzne ABC un Lielvārda platformas mācību digitālajam saturam

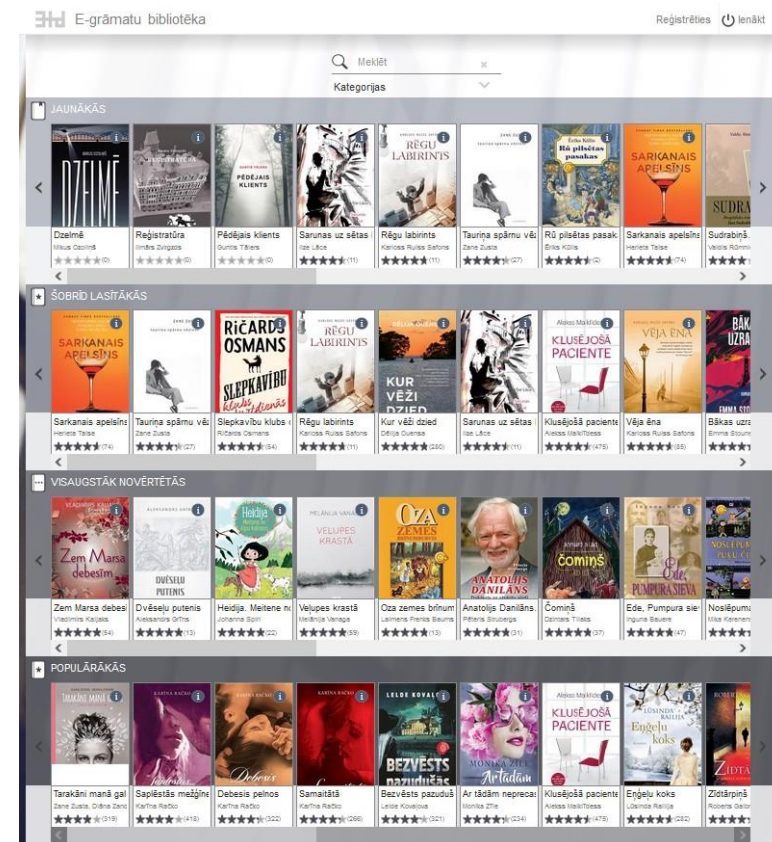
DRUKĀTĀ GRĀMATA PUBLICĒTA. KĀPĒC NAV E-GRĀMATA?

- Līguma nosacījumi ar autoru vai viņu pārstāvošo aģentūru.
- Tiesību termiņi un laika periods, kad atļauts ievietot pārdošanai e-grāmatu.
- Specifiski nosacījumi (piemēram, faila lejupielāžu skaits gala lietotājam u. c.).
- Specifiski pārdošanas platformu nosacījumi.
- Jāizvērtē potenciālie ieguvumi pret faila sagatavošanas laiku u. c. faktoriem.
- E-grāmatas fails nav tas pats fails, kas tiek sūtīts darba drukāšanai uz tipogrāfiju!

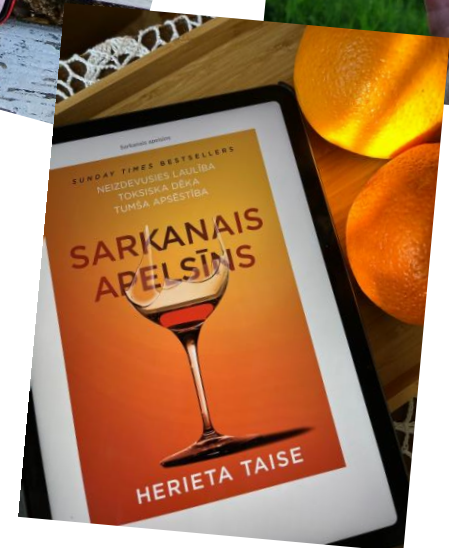
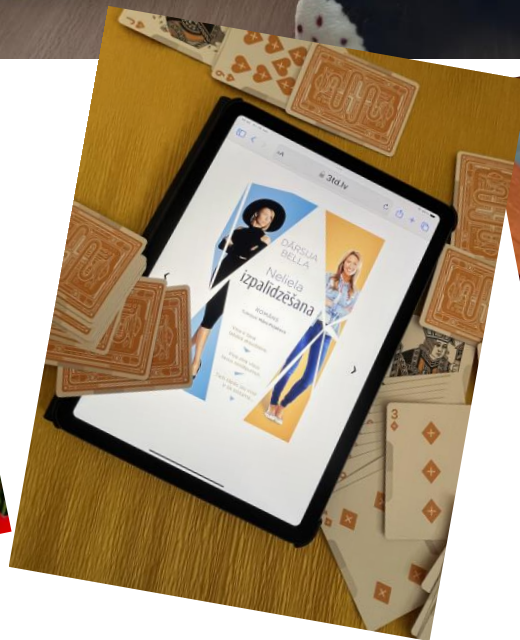
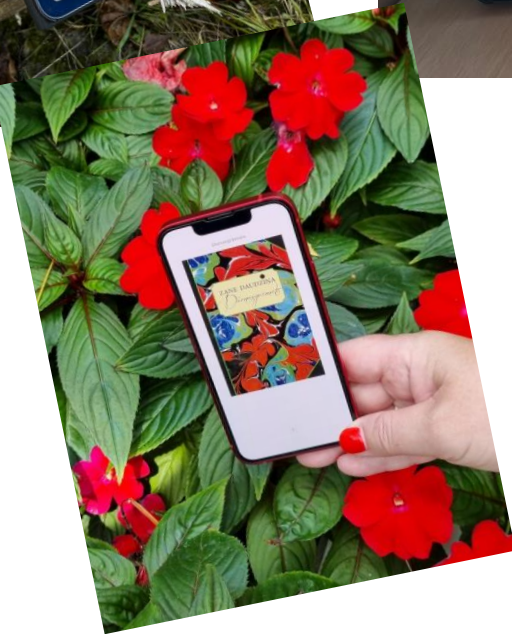
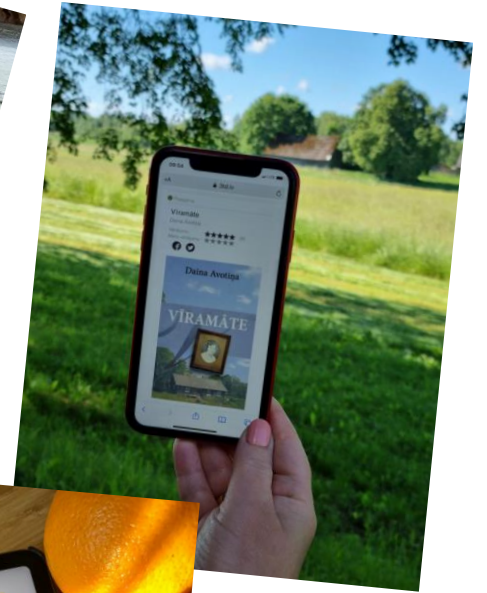
BET KO DARĪT, JA GRIBU LASĪT E-GRĀMATAS LEGĀLI BEZ MAKSAS?

- **3td e-grāmatu bibliotēka** – aktuāls piedāvājums tiešsaistē ikvienam lasītājam **kopš 2019. gada.**
- Vairāk nekā **18600** reģistrēto lietotāju
- **568 aktuālās e-grāmatas** (*pavisam pievienoti 732 darbi*)
- Visaktīvākie lasītāji **25-34 g.v. grupa** (25,8 %)
- Lasīšanai izmanto viedtālruni **50,61 %**
- Lasītājiem – bez maksas, izdevēji saņem **atlīdzību**, kas atbilstoši līgumu nosacījumiem tiek izmaksāta autoriem vai viņus pārstāvošajām ārzemju aģentūrām

Informācija 26.04.2023., apkopojumu sniedza *Tietoevry*

LASI JEBKUR!

KAS LASA E-GRĀMATAS?

- *Daudzlasītāji, ātrlasītāji un tie lasītāji, kas e-grāmatu grib «tagad un tūlīt».*
- Lasītāji, kuriem nepatīk krāt lietas, ir ierobežota dzīvesvieta.
- Lasītāji veselības stāvokļa dēļ.
- Mazuļu vecāki.
- Latviešu valodā lasošie ārvalstīs.
- Atpūtas ceļojumos vai biznesa cilvēki.

Jautā bibliotēkaram par reģistrēšanos 3td.lv, un lasi e-grāmatas bez maksas!

Jautā bibliotēkaram par reģistrēšanos 3td.lv, un lasi e-grāmatas bez maksas!

KO LASĪTĀJAM PAJAUTĀT PAŠAM SEV?

1. Cik bieži es vēlēšos lasīt e-grāmatas? (*regulāri vai tikai reti laika īsināšanai...*)
2. Kur es lasīšu e-grāmatas? (*pie galda, pludmalē, transportā, rindā pie ārsta, naktī gultā...*)
3. Vai lasīšu e-grāmatas arī svešvalodās?
4. Vai esmu gatavs pieciest ierīces vai faila ierobežojumus? (*Kindle e-lasītājs, PDF faili...*)
5. Vai man ir svarīgi izlasītās e-grāmatas saglabāt un pārlasīt? (*e-grāmatu iegādes iespējas, uzglabāšana, pārlikšana no vienas ierīces citā...*)
6. Vai izmantoju internetu vai Wi-Fi pieslēgumu un varu lasīt arī tiešsaistē? (*e-grāmatas legāli bez maksas...*)

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Lai izdodas atrast vislabāko lasīšanas veidu!

Izmantoti Apgāda Zvaigzne ABC
vizuālie materiāli